

Inspiratie voor projectvoorstellen

Zachte ruggengraat

Onze rivier- en beekvalleien, boscomplexen en landbouwgebieden vormen samen een grensoverschrijdend netwerk, een landschappelijke structuur die we moeten beschermen en versterken. Deze onderdelen dragen bij tot de uitbouw van een robuust open ruimtenetwerk, de zachte ruggengraat van onze dorpen en steden.

De open ruimte is de zuurstof van onze leefomgeving. Het is dus een kostbaar goed, dat we als lokaal bestuur moeten beschermen door de verdere inname ervan tegen te gaan. Om de twee dagen verdwijnt er echter een hectare open ruimte in onze provincie.

De rol van de provincie en de lokale besturen ligt daarbij vooral in het verbinden van de grote natuurgehelen, het verder versterken van de groenblauwe dooradering van het grondgebied en het vrijwaren en verduurzamen van het landbouwgebied. Uit deze gezamenlijke opgave vloeit de oproep 'Lokale Open Ruimte Trajecten'.

Ondersteuning en inspiratie voor open ruimte beleid

Met deze open oproep ondersteunt de provincie steden en gemeenten in Vlaams-Brabant bij hun open ruimte beleid door samen in te zetten op specifieke onderzoekscases in relatie tot de open ruimte. Hebt u als lokaal bestuur een concreet open ruimte vraagstuk? Dan is deze open oproep de ideale gelegenheid om deze specifieke locatie te onderzoeken en voor te bereiden naar een uitvoerend traject.

Deze onderzoekscase kan vanuit verschillende invalshoeken bekeken worden. Voorstellen kunnen zich bevinden op het spectrum tussen ontwerpend onderzoek of strategieën en onderzoek naar een planologisch instrument of een combinatie daarvan. De resultaten van het onderzoek bevatten steeds een stappenplan of draaiboek voor realisatie of verdere doorwerking van het planinstrument.

Mogelijke projecten kaderen binnen volgende themapakketten

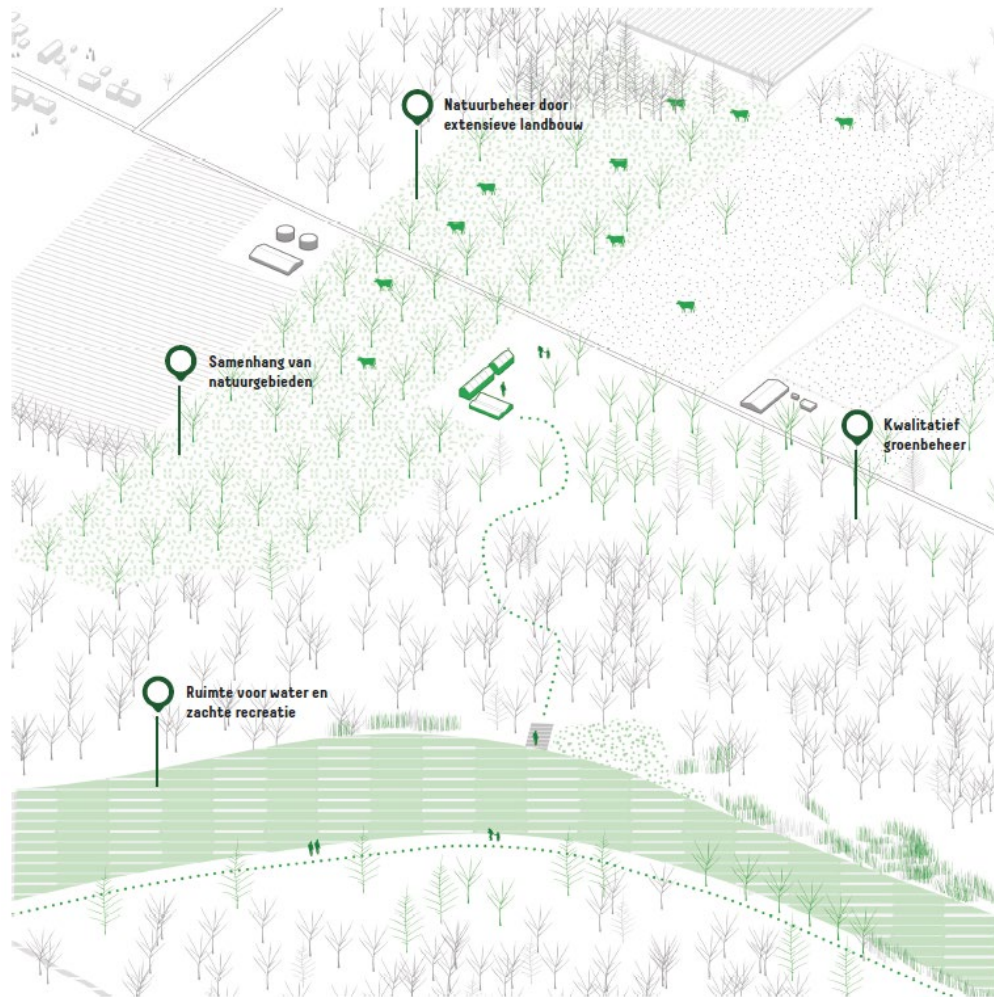
Elk projectvoorstel kadert binnen één of meerdere van de drie themapakketten uit deze inspiratienota. In de aanvraag dient te worden aangegeven binnen welke van de pakketten het voorstel valt en hoe deze onderzoekscase past binnen de beoordelingscriteria. (www.vlaamsbrabant.be/lokaleopenruimtetrajecten)

Hieronder worden de drie themapakketten toegelicht en worden telkens ter inspiratie mogelijke onderwerpen opgelijst. Deze lijst is niet exhaustief.

Welke open ruimte thema's kunnen aan bod komen?

1. Grote natuurgehelen beschermen en versterken;
 2. Groenblauwe dooradering van het grondgebied;
 3. Vrijwaren en verduurzamen van het landbouwgebied.
- Het beschermen en versterken van de grote natuurgehelen om:
 - het openruimtenetwerk robuuster te maken;
 - gebieden te vrijwaren van ontwikkelingen die afbreuk doen aan ecologische kwaliteit en samenhang;
 - kwalitatieve uitbreidingen van natuurgehelen.
 - Groenblauwe dooradering van het grondgebied:
 - zowel door de bebouwde als onbebouwde ruimte;
 - continuïteit geven aan grote natuurgehelen;
 - ecosystemen vergroten en robuuster maken.
 - Versnippering van waardevolle landbouwgronden tegengaan door:
 - het afbakenen van bouwvrije zones;
 - het stimuleren van agrarisch hergebruik;
 - voorwaarden op te leggen zoals de omkeerbaarheid van het ruimtegebruik en het herstructureren van de ruimte via grondruil.

Pakket 1: grote natuurgehelen beschermen en versterken

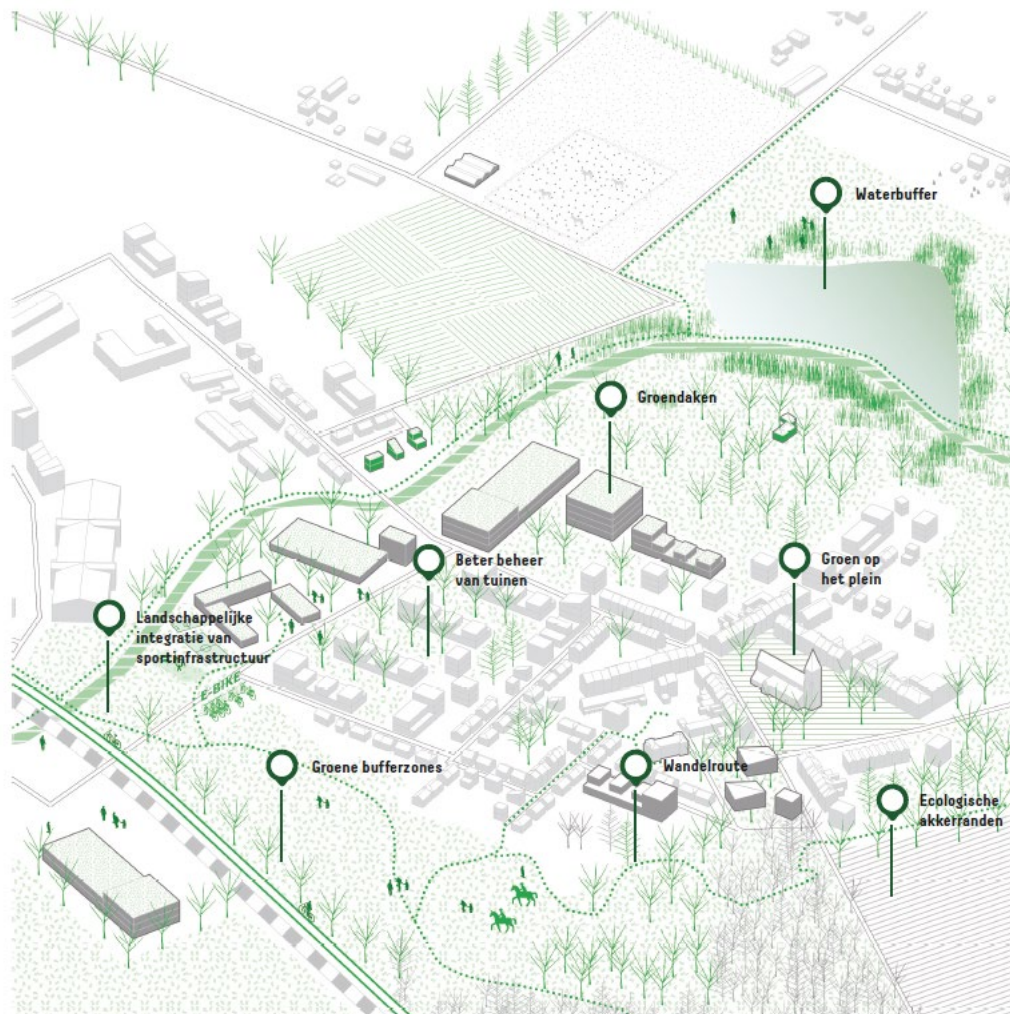
Doelstelling

Dit themapakket is gericht op het beschermen en versterken van de grote natuurgehelen in onze provincie om het openruimtenetwerk robuuster te maken. Dat houdt in dat deze gebieden gevrijwaard worden van ontwikkelingen die afbreuk doen aan de samenhang en ecologische kwaliteit van de bestaande open ruimte. Uitbreidingen van de natuurgehelen zijn wenselijk waar mogelijk en er wordt gestreefd naar een maximale kwaliteit en samenhang.

Mogelijke onderzoekscases

- Hoe verbindingen realiseren tussen natuurgehelen? Een zoektocht naar verschillende praktische en juridisch-planologische mogelijkheden om verbindingen mogelijk te maken (bvb. ecoducten, planologische ruil, bomenplan,...)
- Herstructurering van bestemmingen door middel van een ruimtelijk uitvoeringsplan met gedetailleerde uitwerking van planschade/planbaten.
- Zoektocht naar innovatieve projecten rond:
 - instrumentarium voor de afwerking van de rand van een natuurgeheel;
 - instrumentarium voor het multifunctioneel open ruimtegebruik;
 - instrumentarium voor de afbakening van het openruimtenetwerk;
 - etc.
- Hoe bebossing doorheen woonlinten of verkavelingen doortrekken als bosgradiënt en uitbreiding van het natuurgeheel?
- Meer ruimte voor water in functie van de overstromings- en droogteproblematiek.
- Voorbereidend onderzoek voor het opzetten van een strategische gemeentelijke grondenbank.
- Hoe harde bestemmingen aan de rand van natuurgehelen integreren?
- Landbouwer als beheerder: natuurbeheer via extensieve landbouw. Innovatieve projecten waarbij landbouw en natuur elkaar versterken. Hoe kunnen we dit verankeren in het beleid?
- Onderzoek rond het schrappen of herlokaliseren van woonbestemmingen / woonuitbreidingsgebieden in de zones buiten de kern en de omvorming naar...?
- Voorbeelden opstarten van herverkavelingen met planologische ruil om strategische locaties te vrijwaren.
- Landschappelijke integratie van voorzieningen in de open ruimte:
 - Ontharding en vergroening van kerkhoven: op weg naar de natuur/landschapsbegraafplaatsen die deel uitmaken van de open ruimte en het zachte netwerk.
 - Sportinfrastructuur landschappelijk integreren + onderzoek naar de waterdoorlaatbaarheid van sportaccommodaties.
 - Boerderijen en bedrijvigheid landschappelijk integreren.
 - Onderzoek naar de implementatie van kleine landschapselementen
 - Etc.

Pakket 2: groenblauwe dooradering van het grondgebied

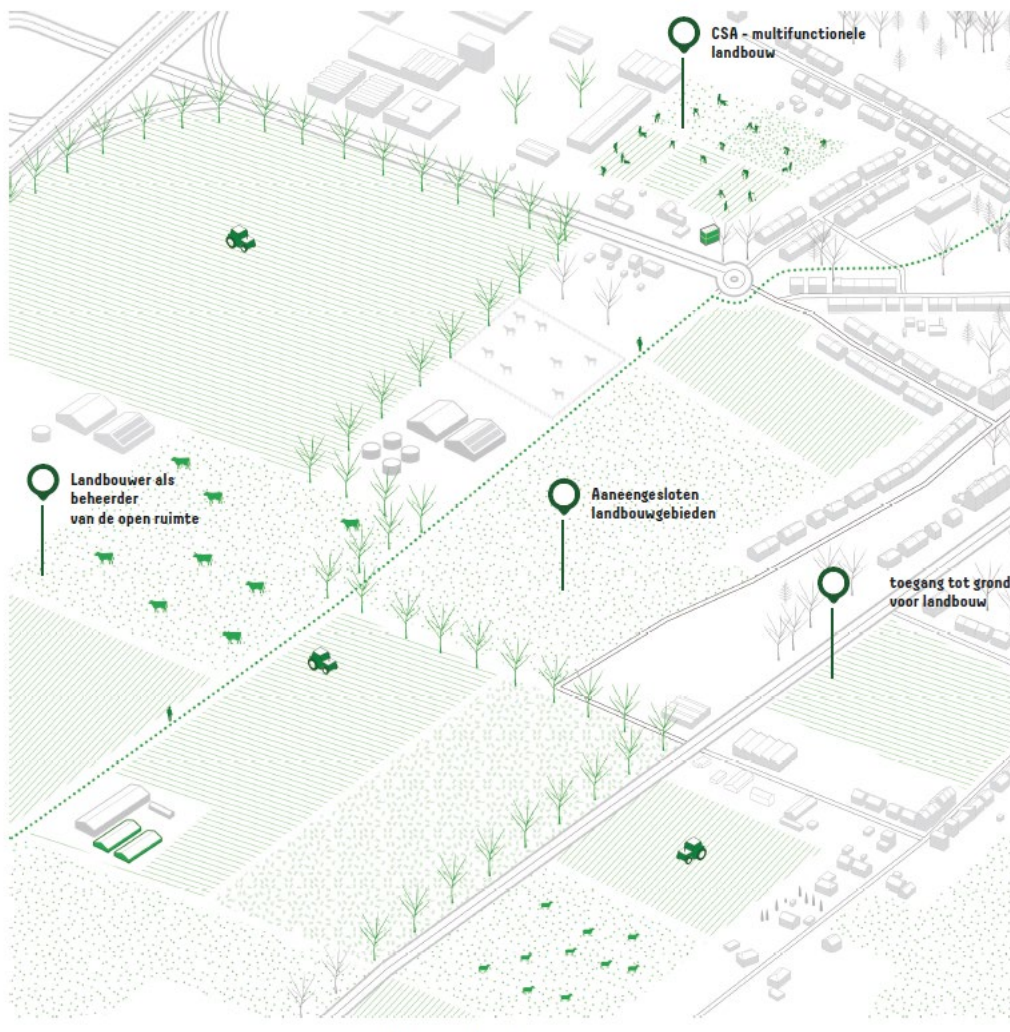
Doelstelling

Grote natuurgehelen alleen zijn niet voldoende om aan alle ecologische noden en maatschappelijke verwachtingen te beantwoorden. Dit themapakket zet daarom in op een fijnmazige ecologische dooradering van ons grondgebied. Dit groenblauwe netwerk geeft continuïteit aan de grote natuurgehelen, maakt ecosystemen groter en vergroot op die manier de robuustheid van het hele systeem. De groenblauwe dooradering loopt zowel door de bebouwde als onbebouwde ruimte.

Mogelijke onderzoekscases

- Onderzoek naar de integratie van beken en grachten in het woonweefsel door het openleggen en zichtbaar maken van de waterloop. De integratie van het (boven)lokaal recreatief netwerk doorheen de groenblauwe ader is hierbij essentieel.
- Zoektocht naar innovatieve projecten rond:
 - De beek- en riviervalleien in het bebouwd weefsel en aan de rand ervan gebruiken als natuurlijke sponsfunctie door het aanleggen van bovengrondse, natuurinclusieve waterbuffergebieden.
 - Ruimtegebruik binnen bedrijventerreinen in functie van de groenblauwe dooradering en verweving met de omgeving.
 - De connectie en continuïteit tussen grote natuurgehelen en het aangrenzende woonweefsel.
 - Onderzoek naar de verwerving van binnengebieden en de inrichting ervan.
 - Landschappelijke integratie van sportinfrastructuur.
 - Woonreservegebieden tijdelijk benutten als park of dorpstuin.
 - Projecten rond groendaken en gevelgroen op publieke gebouwen.
 - Onderzoek naar de beeldkwaliteit van het publiek groen, de openbare ruimte, groengevels, etc.
 - Etc.
- Onderzoek naar instrumentarium rond het behoud en uitbreiding van het bomenbestand in woonparken.
- Onderzoek naar of innovatieve projecten voor ontharding, vergroening en vernatting van verharde voetpaden, straten, pleinen, speelplaatsen, etc.
- Etc.

Pakket 3: vrijwaren en verduurzamen van het landbouwgebied

Doelstelling

Het aaneengesloten karakter van landbouwgebied is een belangrijke voorwaarde voor ecologische samenhang én voor het voortbestaan en ontwikkelen van agrarische activiteiten. De gevolgen van versnippering zijn moeilijk omkeerbaar. De provincie en/of lokale besturen kunnen gronden vrijwaren door versnippering tegen te gaan vanuit het provinciaal/gemeentelijk ruimtelijk beleid, onder meer door het afbakenen van bouwvrije zones, door het stimuleren van agrarisch hergebruik, door voorwaarden op te leggen zoals de omkeerbaarheid van het ruimtegebruik en het herstructureren van de ruimte via grondruil.

Mogelijke onderzoekscases

- Instrumentarium met betrekking tot:
 - de afbakening van bouwvrije zones;
 - grondruiloperaties (herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil);
 - de beeldkwaliteit van het landbouwgebied;
 - het implementeren van ecologische akkerranden;
 - betere ruimtelijke integratie van verspreide bedrijvigheid in de open ruimte;
 - beperken van toelaatbare functies binnen landbouwgebied
 - het verzekeren van omkeerbaarheid van (ander) ruimtegebruik terug naar landbouwgebruik
 - etc.
- Toegang tot grond voor landbouw: verweving van kleine landbouwgebieden in stedelijke omgeving met meervoudig ruimtegebruik om de strategische waarde te verankeren.
- Opmaak van een beeldkwaliteitsplan rond (inkleding van) landbouwactiviteiten in het landschap.
- Verweving van landbouw en zachte recreatie.
- Samenwerking met private grondeigenaars voor het herstructureren van bestemmingen op hun eigendommen voor een betere functionaliteit van de open ruimte.
- Opmaak van alomvattende inrichtingsplannen voor de randen van een landbouwkamer.
- Landbouw en haar socio-educatieve rol.
- Verankering van stadslandbouw als groene long.
- Strategie: implementatie van kleine landschapselementen in het landbouwgebied.
- Schaalvergroting op een duurzame en natuur inclusieve manier.
- Landbouwer als beheerder: natuurbeheer via extensieve landbouw. Innovatieve projecten waarbij landbouw en natuur elkaar versterken. Hoe kunnen we dit verankeren in het beleid?
- Etc.